

ZPRAVODAJ

Lékařů bez hranic

Březen 2010

ZEMĚTŘESENÍ NA HAITI

© Julie Rémy

Haiti: Zdravotnická pomoc *Lékařů bez hranic* se neustále rozšiřuje

Přestože od 12. ledna, kdy Haiti postihlo zemětřesení a zanechalo za sebou 300 000 zraněných, uplynuly již týdny, zdravotnické potřeby nadále narůstají. Přichází rozhodující etapa, ve které tisíce zraněných potřebují dlouhodobou zdravotnickou pomoc. Někteří poskytovatelé zdravotní péče, kteří reagovali v první krizové fázi, však začínají Haiti opouštět a propouštět pacienty.

Lékaři bez hranic rozšiřují své kapacity, aby byli schopni pečovat o pacienty, kteří potřebují rozsáhlou pooperační péči zahrnující mimo jiné sekundární chirurgické zákroky, fyzioterapii, rehabilitaci a psychologickou pomoc. Za poslední dny bylo do zdravotnických zařízení přeloženo více než 200 pacientů doposud ošetřovaných jinými zdravotníky, kteří opouštějí zemi. (Pokračování na str. 3)

Uvnitř: Informace o projektech, které byly financovány z prostředků obdržených od dárců v ČR

EDITORIAL

© MSF

Rok 2010 začal katastrofou nebývalého rozsahu, a to zemětřesením na Haiti. Vysoký počet mrtvých, raněných a těch, kteří při zemětřesení přišli o své blízké a domovy, plně vytížil nejenom kapacity *Lékařů bez hranic*, ale také dalších humanitárních organizací a celé mezinárodní komunity.

Díky téměř dvacetiletému působení na Haiti a provozování zdravotnických projektů měli *Lékaři bez hranic* na místě velký tým spolupracovníků, který byl schopen okamžitě reagovat. Přestože i naše týmy byly katastrofou těžce zasaženy, začali místní i mezinárodní spolupracovníci *Lékařů bez hranic* ihned poskytovat první pomoc a život zachraňující péči postiženým obyvatelům. Během několika dnů posílily vyčerpané kolegy v terénu další krizové týmy, které převzaly úkol co nejlépe a co nejefektivněji poskytovat nezbytnou pomoc a zároveň umožnily unaveným kolegům zasloužený a potřebný odpočinek a zotavení.

Schopnost rychle reagovat na takové krize je podstatou krizové pomoci a humanitární činnosti *Lékařů bez hranic*. Tato „rychlá reakce“ je možná jenom díky štědré podpoře našich dárců a díky obětavému nasazení našich spolupracovníků v krizových týmech, kteří jsou schopni být na místě katastrofy během 48 hodin. Finanční a personální zdroje, které mají *Lékaři bez hranic* neustále k dispozici, nám umožňují reagovat rychle a v tak velkém rozsahu, jakého jsme nyní svědky v případě zásahu na Haiti.

Zatímco se ale pozornost veřejnosti soustřeďuje na tragédii na Haiti, v mnoha dalších zemích ve světě trpí tisíce lidí v důsledku jiných a méně viditelných krizí. Součástí práce *Lékařů bez hranic* je také informování veřejnosti o těchto problémech, které zůstávají mimo zájem médií. Ať už je příčinou konflikt, nemoc nebo přírodní katastrofa, *Lékaři bez hranic* budou i nadále poskytovat nestrannou, neutrální a nezávislou zdravotnickou pomoc všude tam, kde je nejvíce potřeba.

Česká veřejnost i české úřady projevily mimořádnou podporu naší práci svými finančními dary. Stále více Čechů a Slováků ze zdravotnických i nezdravotnických profesí je také ochotno věnovat svůj čas a zkušenosti práci na misích *Lékařů bez hranic*. Na Haiti momentálně pracuje 6 českých a slovenských kolegů a mnozí další působí v jiných projektech *Lékařů bez hranic*.

Doufám, že i nadále u Vás nalezneme podporu pro naše zdravotnické mise. Slova díků nemohou dostatečně vyjádřit, jak byla Vaše dosavadní podpora pro naši práci v krizových oblastech důležitá!

**Projekty *Lékařů bez hranic* můžete podpořit ve veřejné sbírce na účtu:
210 10 50 700 / 2700**

OBSAH

Haiti: Zdravotnická pomoc *Lékařů bez hranic* se neustále rozšiřuje
Rozhovor s chirurgem Janem Trachtou po krizové misi na Haiti
Fotogalerie: Haitské osudy
Informace o projektech financovaných z darů českých dárců

str. 1 a 3
str. 3
str. 5
str. 6

HAITI: ZDRAVOTNICKÁ POMOC LÉKAŘŮ BEZ HRANIC SE NEUSTÁLE ROZŠIŘUJE

(Pokračování z 1. str.) Lékaři bez hranic se také soustředí na základní zdravotní péči, otevírají nová ambulantní oddělení a vytvářejí dodatečné kapacity pro sekundární zdravotnické služby včetně akutních porodnických zákroků, intenzivní péče pro podvyživené děti a provozu lůžkových oddělení pro děti a dospělé.

Vzhledem k zoufalé situaci lidí žijících v provizorních táborech nebo na ulici i několik týdnů po zemětřesení Lékaři bez hranic také distribuují stany a plastové plachty, příkrývky, hygienické sady a balíčky základních potřeb.

Lékaři bez hranic pracují na 26 různých místech v Port-au-Prince a okolních městech. V dalších 4 oblastech provozují mobilní kliniky. Za 8 týdnů ošetřili již více než 54 000 pacientů, provedli kolem 3 700 život zachraňujících chirurgických zákroků a poskytli více než 22 000 psychologických konzultací. Kromě toho distribuovali až 10 500 stanů a přes 18 000 balíčků základních potřeb.

V týmu Lékařů bez hranic pracuje více než 350 mezinárodních a 3000 místních spolupracovníků.

ROZHOVOR S CHIRURGEM JANEM TRACHTOU PO JEHO NÁVRATU Z KRIZOVÉHO ZÁSAHU PO ZEMĚTŘESENÍ NA HAITI

(zdroj: Mladá fronta DNES, 8.2.2010, strana: 11, autor: Milan Vodička)

MF DNES: Máte za sebou dvě mise v Kongu, kde je občanská válka. Lze to porovnat s Haiti?

JT: Na Haiti byla mnohem větší koncentrace utrpení na jednom místě. Bylo to mnohem křiklavější. Během pětačtyřiceti vteřin tam bylo na tři sta tisíc raněných. A většina z nich čekala několik dnů na ošetření s otevřenými zlomeninami nebo vnitřním krvácením. Leželi na ulicích v bolestech a nebyl nikdo, kdo by jim mohl podat nějaké léky. Z mého pohledu lékaře to byla Sodoma a Gomora.

MF DNES: Ano, i odtud to bylo patrné.

JT: Ne, to je něco jiného. Když jste na místě, vidíte, že to není jako v hollywoodském filmu. Člověk si musí uvědomit, že za těmi klidně ležícími lidmi je obrovská bolest. To zjistíte, až když jste u nich. Pochopíte, že utrpení spočívá nejvíc ve vnitřních lidských výkřicích, které člověk nezaslechne...

MF DNES: Co jste operovali?

JT: Zlomeniny. A rozsáhlá poranění měkkých tkání, infikované rány. Vyčistit je po několika dnech znamená doslova okrájet je až na živou tkáň, aby se mohly rány hojit. To je důležité. Doktoři, kteří neznají zásady medicíny katastrof, tam první dny dělali chyby. Rovnou zašivali rány. A já jsem první dny nedělal nic jiného, než že jsem je zase otevíral a čistil. Našel jsem tam písek i kameny.

...A k tomu všemu tam máte „běžné“ případy: slepá střeva, císařské řezy, zauzlená střeva. Port-au-Prince je třímilionové město a má i po chirurgické stránce jakýsi svůj běžný lidský provoz. To máte extra k těm statisícům raněných.

...I když nemocnice spadnou jako na Haiti, zranění lidé se k nim pořád přirozeně stahují. Když jsme přijeli k nemocnici ve čtvrti Carrefour v metropoli, z trosk jsme vytáhli tři postele a matrace. To bylo vše. Na tom jsme začali pracovat a současně jsme zakládali novou nemocnici.

© MSF (z archivu J. Trachty)

© MSF (z archivu J. Trachty)

MF DNES: *Jak se zakládá nemocnice, když nikde nic není?*

JT: Na místě, jako bylo Haiti, není voda, elektřina, latríny, není co jíst. To je úkol pro logistiku, která s námi jela. Je to půlka týmu. Oni nějak způsobí, že to začne fungovat.

MF DNES: *Na Haiti jste byl bleskově. Je to vůbec možné, taková rychlost?*

JT: Když mi zavolali, bylo dvanáct hodin od zemětřesení: Jste ochoten okamžitě odjet? Řekl jsem, že se rozmyslím během hodiny. Na obědě jsem to říkal kolegyni a ona na to: Proč bys nejel? Tak jsem šel za přednostou kliniky profesorem Šnajdaufem a ten souhlasil pod podmínkou, že si najdu za sebe náhradu na služby. To se díky kolegům podařilo. Odjel jsem domů, a když jsem odemykal dveře, měl jsem znovu telefon s tím, že letadlo mi letí za hodinu a půl...

MF DNES: *Jak vás vůbec tak rychle našli?*

JT: Lékaři bez hranic jsou velká, zkušená a pracovaná organizace. Lidé na místě okamžitě podali zprávy do operačních center v Evropě. Tam to vyhodnotili. Podle těch informací například ihned začal centrální sklad v Bordeaux plnit letadlo materiálem. A hned se dávají dohromady týmy.

Potřebujeme takové a takové lékaře, tolik a tolik sester. Mně volala koordinátorka z Vídně. Když jsem z Prahy doletěl do Amsterdamu, sešlo se nás tam na letišti dvacet lidí dvanácti národností. Byl tam ještě jeden Čech, velmi uznávaný logistik Petr Macek...

MF DNES: *Spíte po tom všem dobře?*

JT: Ano. I když... Zdá se mi o pacientech a všech těch ranách, které jsem ošetřoval. Na jednu stranu sice nemám čas, abych se tím zabíral, ale přesto se to vrací.

MF DNES: *Co třeba?*

JT: Přemýšlím, jestli jsem neměl něco udělat jinak. Konkrétně myslím na jednu osmiletou holčičku, které jsem amputoval prst. Ptám se sám sebe, jestli jsem ho nemohl zachránit. Zvláštní je, že v porovnání s těmi ostatními lidmi byl tohle vlastně jen drobný detail. Vždyť jsme amputovali celé nohy a ruce. Ale zrovna tohle se mi zaseklo do podvědomí.

MF DNES: *Tušíte proč?*

JT: Byla moc hezká a taková čistá. Bylo jí to vidět v očích. Bylo vidět, že bude krásná – a vy jí na té kráse vytvoříte kaz. Byl to prsteníček. A vlastně jsem ho ani nevzal celý, jen jeden a půl článku.

FOTOGALERIE

Haitské osudy z Haiti - příběhy lidí, do jejichž životů zasáhlo zemětřesení

12. ledna došlo k zemětřesení o síle 7° Richterovy stupnice s epicentrem vzdáleným asi 15 kilometrů jihozápadně od haitského hlavního města Port-au-Prince. Tým *Lékařů bez hranic* na místě ihned začaly poskytovat první pomoc. Do postižené oblasti byly vyslány desítky dalších odborníků a stovky tun humanitárního a zdravotnického materiálu. Spolupracovníci ošetřovali a operovali tisíce zraněných a snažili se zabezpečit zdravotnickou a humanitární pomoc co největšímu počtu postižených Haitanů. Za každým číslem a za každou čárkou v seznamech se však ukrývá také osobní příběh člověka - a několik osudů obyvatel Haiti připomíná i tato fotogalerie.

© Julie Remy

25-letá Aristide Louissain měla zanedlouho obdržet diplom. Když se země začala třást, byla ve škole společně se svou matkou, která vyučovala výšivkářství. „Nedokázala jsem si představit, že by na nás mohla spadnout střecha. Všechno se stalo tak rychle.“ Jejich dům byl zničen a matka zemřela v troskách školy. „Nevím, jak bez ní budu žít.“

© Julie Remy

Jonas Francois byl zrovna na ulici, když přišlo zemětřesení. Při výbuchu utrpěl on i jeho žena Hélène Remy těžké popáleniny. *Lékaři bez hranic* oba ošetřili, ale žena zraněním podlehla. O jejich 14letého syna musí nyní pečovat sám, a proto se musí co nejrychleji uzdravit.

© William Daniels

Jerry se poprvé po operaci staví na nohy. „Musí si co nejrychleji zvykat. Potřebuje posílit druhou nohu a ramena, aby si udržel pohyblivost a za tři měsíce mohl dostat protézu a začít znovu chodit,“ říká fyzioterapeutka Viviane Hasselmann z organizace Handicap International, která spolupracuje s *Lékaři bez hranic* v nemocnici Chancerelle v Port-au-Prince.

© William Daniels

17-letá Dodeline Luis porodila na porodnickém oddělení v nemocnici *Lékařů bez hranic* v Chancerelle v Port-au-Prince. Děťátko přišlo na svět předčasně, v sedmém měsíci. „Ležela jsem v posteli, když přišlo zemětřesení a moje máma mě vytáhla ven. Byla jsem velmi rozrušená. Za několik dnů se pak narodil můj chlapeček. Přišel na svět brzy - myslím, že kvůli zemětřesení.“

INFORMACE O PROJEKTECH, KTERÉ BYLY FINANCOVÁNY Z PROSTŘEDKŮ OBDRŽENÝCH OD DÁRCŮ V ČR

Haiti: Krizová pomoc po zemětřesení

12. ledna 2010 zasáhlo Haiti ničivé zemětřesení o síle 7° Richterovy stupnice. *Lékaři bez hranic* v tu dobu v Port-au-Prince provozovali 3 zdravotnická zařízení (včetně porodnice). Na místě jsme měli 800 místních a 30 mezinárodních spolupracovníků. Všechna naše zařízení byla těžce poškozena a musela být evakuována do provizorních polních nemocnic. Naše týmy ihned začaly poskytovat první pomoc a necelých 24 hodin po katastrofě byli do postižené oblasti vysláni další spolupracovníci, jakož i humanitární a zdravotnický materiál. Součástí prvního 20-členného krizového týmu byli také dva kolegové z České republiky - chirurg Jan Trachta a logistik Petr Macek. K mezinárodnímu týmu se později přidalo dalších 6 Čechů a Slováků.

Během 8 týdnů jsme otevřeli zdravotnická zařízení (chirurgické sály, ošetrovny, lůžkové kapacity) na 26 místech a zprovozili jsme mobilní kliniky. K 10. březnu jsme ošetřili více než 54 000 pacientů a provedli 3 700 chirurgických operací. Dnes máme na místě 350 mezinárodních a kolem 3 000 místních spolupracovníků, kteří poskytují nezbytné zdravotnické ošetření, včetně chirurgických zákroků a dialýzy pro pacienty s tzv. „crush syndromem“. Soustředíme se také na zajištění a rozsáhlé poskytování potřebné pooperační péče, fyzioterapie, před- a poporodní péče a psychologické pomoci. Kromě toho poskytujeme pitnou vodu a sanitární zařízení pro tisíce obyvatel bez domova a distribuujeme materiální pomoc. Na Haiti jsme dosud dopravili více než 1000 tun humanitárního a zdravotnického materiálu.

Veřejná sbírka pro intervenci na Haiti vynesla 3,4 mil. Kč.

© Julie Remy

Keňa: Uprchlícký tábor Dadaab-Dagahaley

Uprchlícký tábor Dadaab na severovýchodě Keni se nachází asi 100 km od somálské hranice a je jedním z největších a nejstarších uprchlických táborů na světě. Jedná se o komplex tvořený tábory Dagahaley, Hagadera a Ifo, kde hledají útočiště před násilím a boji ve své rodné zemi uprchlíci ze Somálska.

© Spencer Platt / Getty Images

V komplexu táborů dnes žije více než 260 000 uprchlíků a každý měsíc přicházejí tisíce dalších. Předpokládá se, že počty uprchlíků se budou zvyšovat i nadále. Příliv nových uprchlíků přispívá k přelidnění tábora, kde již není dostatek místa pro nově příchozí, což zvyšuje riziko násilí a rychlého šíření epidemií.

Lékaři bez hranic zajišťují primární a sekundární zdravotní péči, včetně akutních chirurgických zákroků a léčby dětské podvýživy, pro více než 100 000 obyvatel tábora Dagahaley. V roce 2009 jsme zde ošetřili více než 67 000 pacientů, včetně 2 245 podvyživených dětí. Kromě toho také poskytujeme psychologickou pomoc, monitorujeme vznik epidemií, distribuujeme pitnou vodu a stavíme sanitární zařízení. Na místě působí 13 mezinárodních spolupracovníků, včetně anesteziologa z ČR.

Od roku 1991 pracujeme i v samotném Somálsku, kde poskytujeme zdravotní péči v 9 projektech. Jen za první pololetí 2009 jsme poskytli 376 000 konzultací, téměř polovinu tvořily děti do 5 let. Více než 22 000 žen obdrželo předporodní péči a více než 13 300 pacientů bylo přijato na lůžková oddělení nemocnic. V roce 2008 byl z prostředků našich dárců financován i projekt v Hawa Abdi.

Projekt v táboře Dagahaley byl financován částkou 1,8 mil. Kč.

Keňa: Léčba smrtelné nemoci Kala azar

Začátkem roku 2007 zahájili *Lékaři bez hranic* v keňské Kachelibě program na léčbu u nás neznámé nemoci s názvem Kala azar, neboli viscerální leishmanióza. Kala azar je parazitické onemocnění, které přenáší některé druhy hmyzu. Parazit napadá imunitní systém a pokud se nemoc neléčí, je téměř ve 100 % případů smrtelná. Vzhledem k finanční náročnosti je léčba pro většinu pacientů nedostupná. Nemoc se vyskytuje v 88 zemích, kde ohrožuje 350 milionů lidí. Ročně se jí nakazí asi 2 miliony lidí a kolem 60 000 lidí na ni zemře. V Keni je nemoc nejrozšířenější zejména v oblastech Pokot a Baringo, kde se nachází také zdravotnické zařízení *Lékařů bez hranic*.

Lékaři bez hranic v městečku Kacheliba založili nemocnici, která slouží cílové populaci 300 000 lidí. Pacienti zde podstupují časově i fyzicky náročnou léčbu, během níž po 30 dní dostávají bolestivé injekce. Léčba v Kachelibě je nicméně velmi úspěšná - úspěšnost dosahuje 99,11%. Jen od ledna do května 2009 bylo do nemocnice přijato 214 nových případů.

V projektu *Lékařů bez hranic* na léčbu Kala azar v Keni pracovali také dva čeští spolupracovníci - zdravotní sestra Helena Vlčková a logistik Jan Hadrava. Dokumentární fotografie odtud přivezl také český fotograf Jan Šibík (Reflex).

Projekt v Kachelibě byl financován částkou 730 tis. Kč.

Čad: Léčba porodnické píštěle v projektu „Papillon“ v Abéché

Porodnická píštěl je zranění, kterým trpí mnoho žen a mladých dívek v chudých zemích, zejména v oblasti subsaharské Afriky. Jedná se o zdravotnickou komplikaci, kdy během obtížného porodu dojde k natržení oblasti mezi vagínou, močovým měchýřem a konečníkem. Díky tomu dochází u žen k nekontrolovatelnému úniku moči a výkalů. Ženy trpí velkými bolestmi a zranění může vést ke vzniku dalších infekcí, neplodnosti či dokonce ochrnutí svalů dolních končetin.

Porodnické píštěle sebou nesou kromě fyzických problémů také problémy psychické a sociální. Manžel a rodina ženu většinou zavrhnou a vypudí z domova. Během těchto komplikovaných porodů také často dochází k úmrtí dítěte. Pro prevenci je důležitý přístup žen k fungující lékařské péči, dobře vyškoleným porodníkům a možnost porodu císařským řezem. Důležité je také zvyšování věku prvoroďiček.

Samotné zranění může být odstraněno operačním zákrokem. Na začátku ledna roku 2008 zahájili *Lékaři bez hranic* ve městě Abéché v Čadu projekt nazvaný „Papillon“ a již 23. ledna 2008 zde byla provedena první operace. Za dva roky své existence pomohl 231 ženám a díky chirurgickému zákroku jim znovunavrátil jejich ztracený život. A to vše i díky Vaší pomoci.

Projekt v Abéché byl financován částkou 1,8 mil. Kč.

Čad - © Claude Mahodeau / MSF

Rychlá zdravotnická pomoc po katastrofách, v epidemiích či v případě konfliktu

© Julie Remy

Lékaři bez hranic pomáhají trpícím a nemocným. Poskytujeme odbornou zdravotní péči, psychologickou pomoc, pitnou vodu a nezbytné životní potřeby. Léčíme při epidemiích, očkujeme, v nemocnicích i v mobilních klinikách, v uprchlických táborech i ve vzdálených oblastech, kam se jinak žádná pomoc nedostane. Každoročně pomáháme milionům lidí ve více než 60 zemích světa.

Pomozte nám zachránit více lidských životů!

Staňte se pravidelným dárcem Lékařů bez hranic.

Více na www.lekari-bez-hranic.cz/pravidelne_dary či na tel. 257 090 150.

Děkujeme Vám!

1999:
Nobelova cena za mír

Zpravodaj Lékařů bez hranic - informační servis pro dárcy a příznivce.

Vydavatel a redakce: Lékaři bez hranic - Médecins Sans Frontières in Czech Republic, o.p.s.

Kontakt: Vlašská 332/28, 118 00 Praha 1, tel: 257 090 150, fax: 257 090 155, e-mail: office@lekari-bez-hranic.cz.

Grafika: WTL I.M.C. Services (formou sponzorské podpory).